

FATABUREN

Medlemsblad för Föreningen Auktoriserade Translaterer

Årgång 19

Juni 2008

nr 2

Ansvarig utgivare: Adolf Dahl/Redaktör: Kerstin E. Wallin

ÅRSMÖTET DEN 29 MARS 2008

Årsmötet hölls denna gång i centrala Stockholm och samlade drygt 30 deltagare. Av särskilt intresse är att man beslutade hålla medlemsavgiften oförändrad för år 2009, d.v.s. 900 kr för ordinarie medlemmar och 150 kr för "övriga" (medlemmar som inte har auktorisationen kvar men ändå vill hålla kontakt med FAT).

Den punkt på dagordningen som väckte störst debatt var faktiskt den om FAT:s Grodpris, som instiftades för några år sedan. Vår medlem Peter Freund hade föreslagit att det i år skulle gå till förlaget Det Bästa, för boken *Historier med historia* (översatt från engelska) som gavs ut år 2007. Boken ser imponerande ut men är tyvärr full av stavfel, grammatikaliska stolligheter och anmärkningsvärda faktafel. Varken faktagranskning eller korrekturläsning kan ha förekommit. Peter Freund hade talat med en av översättarna som beklagade att man tvingats arbeta så snabbt och var ledsen över vad som hänt. I debatten ansåg en del medlemmar att det fanns risk för att Grodpriset indirekt skulle "hänga ut" bokens översättare, vilket man inte ville vara med om. De yrkade därför avslag. Förslagsställaren och andra menade att ansvaret ligger på förlaget, inte översättarna, och att ett grodpris skulle kunna bidra till att förbättra förutsättningarna för bra översättningar och förordade godkännande. Det hela slutade med omröstning och förslaget avslogs med 16 röster mot 13. Mötet beslutade därefter att avskaffa Grodpriset.

Efter årsmötesförhandlingarna berättade vår medlem Eva Åkerberg om TV-översättning av opera som hon har långvarig erfarenhet av. Med den moderna teknikens hjälp (när den så småningom började fungera) kunde vi följa det tålamodsprövande arbetet med att översätta sångtexter. Det gäller inte bara att återge vad som sjungs på ett så bra sätt som möjligt i förhållande till förlagan och musiken; det ska också göras på ett mycket begränsat utrymme. För redaktören, som aldrig ens drömt om att ta itu med slika uppgifter, var det en mycket imponerande och rolig uppvisning och av bifallet att döma delades det intrycket också av den övriga publiken. Tack Eva!

Avslutningsvis bjöd föreningen medlemmarna på en välsmakande buffé.

STYRELSE 2008

Årsmötet valde följande styrelse för år 2008:

Ordförande: Kajsa Pehrsson (kajsa42@gmail.com)

Kassör: Ingegerd Telestam (telestam@telia.com)

Sekreterare: Jan Runesten (jan@runesten.eu)

Övriga ledamöter:

Lena Evstropova Blom (webbmaster; Lena.E.Blom@gmail.com)

Janette Dontcheva (janettedontcheva@yahoo.se)

James Hurst (info@elt.se)

Kerstin E. Wallin (redaktör för Fataburen; ke_wallin@telia.com)

Terry Williams (terry.williams@bredband.net)

Styrelsen har senare utsett Terry Williams till ansvarig för föreningens internationella kontakter.

NYA MEDLEMMAR

Vi gratulerar följande nya translatorer och hälsar dem välkomna till föreningen:

Lennart Berg, Örebro, från engelska

Peter Corrigan, Lund, till engelska

Björn Dahlborn, Karlstad, från engelska

Ann-Mari Franklin, Göteborg, från engelska

Marianne Santesson, Djursholm, från engelska

Dagmar Sidlo, Solna, till slovakiska

Esad Zukanovic, Helsingborg, till bosniska, kroatiska och serbiska

TRYCKT MEDLEMSMARIKEL

Efter sju sorger och åtta bedrävelser har den nya medlemsmatrikeln kommit från tryckeriet. Den kommer inom kort att skickas ut till alla medlemmar. Den som vill ha fler, för att t.ex. skicka till kunder, är välkommen att höra av sig till redaktören eller ordföranden.

KONTAKTER MED RIKSDAGSPARTIERNA OM ANVÄNDNING AV AUKTORISERADE ÖVERSÄTTARE

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) presenterade i våras en rapport om *Diskriminering i rättsprocessen* (2008:4) som bl.a. visade på stora språkproblem i domstolarna. Medierna har rapporterat om problem i sjukvården och Stockholms läns landsting har tvingats göra om sin upphandling p.g.a. kvalitetsproblem. Eftersom pris väger så tungt i offentliga upphandlingar finns det en tendens hos tjänsteleverantörerna att inte anlita auktoriserade tolkar i språk där sådana finns. Å andra sidan har vi fått höra att auktoriserade tolkar sällan accepterar de villkor som erbjuds av företag som vunnit upphandlingar och vi vet att detsamma gäller översättare. Samtidigt har det i den politiska debatten lanserats förslag om att någon form av auktorisation ska införas för att garantera kvaliteten hos lärare och apotekspersonal. I FAT frågar vi oss varför det skulle gå bättre för auktoriserade lärare än för translatorer? I början av mars skrev styrelsen därför till riksdagspartierna (partisekreteraren) samt till ordföranden i Justitieutskottet och bad att få deras syn på användningen av auktoriserade översättare.

Det är givet att utlandsfödda personer i Sverige har ett påtagligt behov av översättningar, men vi påpekade också att hundratusentals svenskar varje år far utomlands på semester, gifter sig

med människor från andra länder, förvärvar fastigheter, gör affärer eller blir sjuka och till och med avlider i utlandet. Behovet av kvalitetsöversättningar är lika stort för alla, men det finns inga krav på att myndigheterna **ska** anlita auktoriserade översättare och upphandlingar prioriterar pris på bekostnad av kvalitet. Ytterst hotas rättssäkerheten.

Hittills har svar kommit endast från de fyra regeringspartierna. Oppositionen har inte hörts av. Svaren är en stor besvikelse!

1. Inget av regeringspartierna är medvetet om skillnaden mellan tolkar och översättare. Kristdemokraterna har visserligen upptäckt att BRÅ:s rapport också nämner auktoriserade översättare men återfaller sedan ändå till att bara tala om tolkar.

2. Inget av regeringspartierna är medvetet om att också personer som talar perfekt svenska kan ha behov av tolkar och översättare! Detta trots att vi i vårt brev ägnade ett helt stycke åt att framhålla just detta.

Kristdemokraterna avser att "följa frågan och lyssna in berörda myndigheter, inklusive Kammarkollegiet" och det välkomnar vi givetvis. Centerpartiet menar att tolkningsproblemen kan lösas genom ett beslut den 10/3 2008 om att utrusta tingsrätterna med "modern teknik för bild och ljudöverföring direkt till rättsalen". Problemet uppfattas alltså som en fråga om logistik. Folkpartiet hänvisar till ett interpellationssvar från Jan Björklund den 4 december 2007 där han hänvisar till förarbetena till förvaltningslagen. De anger att myndigheterna ska använda auktoriserade tolkar om sådana finns och han sade att målet måste vara att det ska finnas tillräckligt många samt att tolkarnas ekonomiska villkor bör förbättras. Moderaterna, slutligen, snöar in på frågan om tolkar och invandrare och menar att det inte är sant att ekonomiska hänsyn sätts före kvalitet. Sedan skriver man: "Däremot finns exempel på offentliga upphandlingar där priset i allt för hög utsträckning varit det enda vägledande." --- Men hallå! Redaktören efterlyser en Tolk för översättning!

Det är uppenbart att vi måste lägga ner mycket arbete på att a) förklara skillnaden mellan tolk och översättare och b) få människor att inse att frågan om tolkning och översättning inte alls bara är en "invandrarfråga" och c) skapa insikt om att översättning (och tolkning) inte handlar om att ta ett lexikon och sätta igång.

SE UPP MED HEMGJORDA BESTYRKANDESTÄMPLAR

Vår medlem Tomas Öhrn har haft kontakt med Kammarkollegiet i ett ärende där en kommunal myndighet använt sig av en egen stämpel och ett internt nummer för att "bestyrka" en översättning han gjort. Man hade bett honom att inte sätta dit sin egen stämpel eftersom det enligt myndigheten skulle medföra extra kostnader för kunden.

KK meddelar att översättningar av t.ex. läkarintyg, skolbetyg och liknande **alltid** ska föras med översättarens namn och datum. En auktoriserad translator ska dessutom stämpla översättningen med sin stämpel. Hemgjorda myndighetsstämplar för "bestyrkande" ska inte förekomma.

ÖVERSÄTTNINGAR TILL UD FÖR LEGALISERING

En översättning som ska användas utomlands behöver ibland legaliseras av UD. För att UD ska göra det krävs först och främst att översättningen är gjord av en translator (om sådan finns i språket i fråga) samt att:

- * översättning och källtext häftats ihop på ett sätt som hindrar att någon del byts ut, t.ex. med hjälp av det självhäftande translatorsmärket ovanpå häftklammern.

- * varje sida av översättningen stämplat med translatorsstämpeln. Datum och signatur skrivs i stämpln. (Det kan också vara lämpligt att stämpla källtexten, men kraven kan variera från land till land.)

UPPHANDLINGSPROBLEM OCKSÅ I STORBRIANNIEN

Den brittiska översättarorganisationen ITI hade i mars/april en artikel i sin medlemstidning om "Outsourcing" och myndigheternas upphandling av översättningstjänster. Redan i december 2007 protesterade författaren, Ben Jones, tillsammans med 42 översättarkollegor i en artikel i The Times mot myndigheternas tillvägagångssätt och påpekade risken för spridning av sekretessbelagd information. På samma sätt som i Sverige har myndigheterna i Storbritannien under en lång rad år strävat efter att göra tolkning och översättningstjänster mer kostnadseffektiva. Exempelvis Transportministeriet köper sedan 15 år alla sina tolk- och översättningstjänster från Italien (är det månne förklaringen till att det numera är så besvärligt att åka tåg i Storbritannien?). Brittiska UD:s centrum för språkutbildning lades ner i oktober förra året.

Efter en offentlig upphandling i början av år 2006, värd 85 miljoner pund, tecknades avtal med två förmedlingar. Kvalificerade tolkar och översättare, som i många år arbetat för statliga myndigheter, gick miste om dessa uppdrag – såvilda de inte gick med på att sänka sina taxor med i vissa fall över 40 procent. Låter det inte bekant?

De statliga ramavtalen ska omförhandlas i augusti/september 2008 och Ben Jones hoppas att upphandlingsprocessen ska utformas så att fler kan delta i den, och så att kvalificerade, säkerhetskontrollerade brittiska tolkar och översättare ska kunna få anständigt betalt för uppdrag som kräver sekretess. Se också www.iti.org.uk

KAN NÅGON HJÄLPA REDAKTÖREN MED EN TOLKNING TILL?

I en artikel i SFÖ:s medlemstidning från i våras intervjuas Fredrik Björnström, upphandlare på Rikspolisstyrelsen, med anledning av förlängningen av ramavtalet för översättningstjänster. Han ska ha sagt att avtalet "inte är inriktat på mer nischade översättningar som kräver specialkompetens av översättaren. Det här avtalet är framtaget med tanke på *gångse myndighetstexter*" (min kursivering). Vad betyder *gångse myndighetstext*? Är det sådana som skrivs hos t.ex. Svea hovrätt, Migrationsverket, Socialstyrelsen eller Finansinspektionen?

Han fortsätter: "Har man behov av mer specialiserade översättare, t.ex. med kompetens inom något visst ämnesområde, kan man behöva göra en egen upphandling, och det är ingenting som hindrar att man gör det".

Det verkar alltså som om RPS-avtalet gällde tjänster som inte kräver kompetens inom något visst ämnesområde ("gångse kompetens", kanske?). Och vad betyder då det? Ingen kompetens alls? Eller kanske bara lite kompetens inom en massa ämnesområden?

Nog har väl de flesta myndigheter behov av översättningar gjorda av översättare med kompetens inom myndigheternas olika specialområden som faktiskt kan vara väldigt speciella? Kanske vi ska påpeka för dem att de i sådana fall tydligen inte behöver använda sig av RPS ramavtal...

HEMSIDANS SLUMPGENERATOR

- Mitt namn börjar på A, men kommer inte först när man söker translator på FAT:s hemsida. Vad är det för fel?

Den medlem som ställde frågan fick veta att ordningen styrs av en slumpgenerator. Det kan se konstigt ut när det bara är några få namn som kan komma upp, men har införts främst för språk där det finns många translatorer. Om sökningar alltid skulle ge namnen i bokstavsordning är risken stor för att potentiella kunder sällan titta längre än till C eller i bästa fall D. Genom slumpgeneratorn får de vars namn börjar på bokstäver i mitten eller slutet av alfabetet också komma först ibland. Ordningen ändras för varje sökning.

**Meddela alltid ändrade uppgifter till vår webbmater Lena Evstropova
Blom, Lena.E.Blom@gmail.com**

FÖRBEREDELSESEMINARIUM INFÖR TRANSLATORPROVET 16 AUGUSTI 2008

Årets seminarium för dem som anmält sig till translatorprovet den 11 september hålls lördagen den 16 augusti i Huddinge söder om Stockholm. Inbjudan går ut till samtliga anmälda till provet – bland vilka det brukar finnas många FAT-medlemmar – och sista anmälningdag är 14 juli. Varje år behöver vi många handledare, så du som är intresserad av att medverka är välkommen att kontakta undertecknad. Vi efterlyser särskilt translatorer i språk som t.ex. albanska, arabiska, japanska, kinesiska och sorani där det brukar finnas personer som vill delta i seminariet, men som utan handledare inte kan få det specialiserade stöd som behövs inför provet. Handledarna ställer upp ideellt men får naturligtvis ersättning för sina res- och ev. hotellkostnader i samband med seminariet.

Kajsa Pehrsson, seminarieansvarig (kajsa42@gmail.com eller 08-711 19 39)

PRENUMERATION PÅ SPRÅKTIDNINGEN FÖR FAT-MEDLEMMAR

Språktidningen erbjuder FAT:s medlemmar ett mycket förmånligt pris för en årsprenumeration. Första året betalar du endast 175 kr för 6 nummer och därefter får du 20 % rabatt på det ordinarie priset som är 365 kr. Språktidningen ger nyttig och underhållande läsning för alla som arbetar med språk.

För mer information om Språktidningen se <http://spraktidningen.se>. En beställningsblankett kommer att gå ut per mejl och kommer också att finnas på vår webbplats.

PORSCHE SPRÅKVÅRDARE

I Sverige händer det att svenska företag går över till att använda engelska som koncernspråk, vilket har sina problem. Vetenskapliga undersökningar har t.ex. visat att svenskar – även de som är ”bra” på engelska – kan missa upp till 30 procent av innehållet i en text på engelska jämfört med när de läser samma text på svenska. Det här är förstås inte bara ett svenskt problem.

Språktidningen rapporterar i sitt senaste nummer (juni 2008) att Porsche beslutat behålla tyska som koncernspråk. Tidskriften Deutsche Sprachwelt har därför utsett företaget till årets tyska språkvårdare. Vi gratulerar!

**Glad Sommar!
Styrelsen**